

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง

“การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

จังหวัดสมุทรสาคร” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research)

ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม

ที่รวบรวมได้จากพระสงฆ์และสามเณรที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหาร ผู้สอน

และผู้เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน ๒๓๒ รูป

และแบบสัมภาษณ์จำนวน ๕ ชุด

มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒

ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

๔.๓

ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๔ ปัญหา

อุปสรรคและข้อเสนอแนะส่งเสริมการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

๔.๕ ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง/หน้าที่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางธรรม มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑

WORD TO PDF

[Http://word-to-pdf.abdio.com](http://word-to-pdf.abdio.com)

**TRIAL
VERSION**

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

(N = ๒๓๒)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. ตำแหน่ง/หน้าที่		
ผู้บริหาร	๒	๐.๘๖
ผู้สอน	๒๐	๘.๖๒
ผู้เรียน	๒๑๐	๙๐.๕๒
รวม	๒๓๒	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๑๑	๔.๗๔
๒๐ – ๓๐ ปี	๕๙	๒๕.๔๓
๓๑ – ๔๐ ปี	๙๕	๔๐.๙๕
๔๑ ปีขึ้นไป	๖๗	๒๘.๘๘
รวม	๒๓๒	๑๐๐.๐๐
๓. พรรษาที่บรรพชา/อุปสมบท		
ต่ำกว่า ๕ พรรษา	๒๕	๑๐.๗๘
๕ – ๑๐ พรรษา	๖๒	๒๖.๗๒
๑๑ – ๑๕ พรรษา	๔๘	๒๐.๖๙
๑๖ – ๒๐ พรรษา	๖๗	๒๘.๘๘
๒๑ พรรษาขึ้นไป	๓๐	๑๒.๙๓
รวม	๒๓๒	๑๐๐.๐๐
๔. วุฒิกการศึกษาทางโลก		
ประถม	๑๑	๔.๗๔
มัธยม	๑๑๑	๔๗.๘๔

ปริญญาตรี	๙๕	๔๐.๙๕
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๕	๖.๔๗
รวม	๒๓๒	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

(N = ๒๓๒)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๕. วุฒิการศึกษาทางธรรม		
ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม	๙๘	๔๒.๒๔
เปรียญธรรม ๑ - ๓	๕๖	๒๔.๑๔
เปรียญธรรม ๔ - ๖	๔๐	๑๗.๒๔
เปรียญธรรม ๗ - ๙	๓๘	๑๖.๓๔
รวม	๒๓๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๒๓๒ รูป ส่วนใหญ่มีตำแหน่ง/หน้าที่เป็นผู้เรียนจำนวน ๒๑๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๕๒ รองลงมาเป็นผู้สอนจำนวน ๒๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘.๖๒ และเป็นผู้บริหารจำนวน ๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๖

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี มีจำนวน ๙๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๙๕ รองลงมาอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๖๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘๘ และมีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี มีจำนวน ๑๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๔

พรรษาที่บรรพชา/อุปสมบท ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษา ๑๖ - ๒๐ พรรษา มีจำนวน ๖๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘๘ รองลงมา มีพรรษา ๕ - ๑๐ พรรษา มีจำนวน ๖๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๗๒ และต่ำกว่า ๕ พรรษา มีจำนวน ๒๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๗๘

วุฒิการศึกษาทางโลก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิมัธยมศึกษา มีจำนวน ๑๑๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๘๔ รองลงมาวุฒิปริญญาตรี มีจำนวน ๙๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๙๕

และมีวุฒิประถม มีจำนวน ๑๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๔

วุฒิการศึกษาทางธรรม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม มีจำนวน ๙๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๔ รองลงมามีวุฒิเปรียญธรรม ๑ – ๓ มีจำนวน ๕๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๑๔

และมีวุฒิเปรียญธรรม ๗ – ๙ มีจำนวน ๓๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๘

๔.๒

ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย ๑) ด้านหลักสูตร ๒) ด้านผู้สอน ๓) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ๔) ด้านปัจจัยสนับสนุนต่อการเรียนการสอน และ ๕) ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมและรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒ – ๔.๗

ตารางที่ ๔.๒

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวม

(N = ๒๓๒)

การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร	ระดับการบริหารจัดการ		
	μ		แปลผล
๑. ด้านหลักสูตร	๔.๐๔	๐.๘๙	มาก
๒. ด้านผู้สอน	๓.๙๐	๐.๙๖	มาก
๓. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	๓.๘๘	๐.๙๔	มาก
๔. ด้านปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอน	๓.๘๗	๐.๙๒	มาก
๕. ด้านการประเมินผล	๓.๙๒	๐.๙๖	มาก
รวม	๓.๙๒	๐.๙๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า

พระสงฆ์และสามเณรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียน

พระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า

พระสงฆ์และสามเณรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียน

พระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 4.04$)

รองลงมาด้านการประเมินผล ($\mu = 3.92$)

และด้านปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\mu = 3.87$)

Word to PDF
[Http://word-to-pdf.abdio.com](http://word-to-pdf.abdio.com)
 ตารางที่ ๔.๓
 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ด้านหลักสูตร

(N = ๒๓๒)

ด้านหลักสูตร	ระดับการบริหารจัดการ		
	μ		แปลผล
๑. สำนักศาสนศึกษาใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกบาลี พ.ศ. ๒๕๑๐ จัดการเรียนการสอน	๔.๐๖	๐.๘๙	มาก
๒. หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกบาลีเป็นหลักสูตรเฉพาะใช้เหมือนกันทั่วประเทศ	๔.๑๙	๐.๘๗	มาก
๓. ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดแผนการสอนและประสานการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนเรียน	๔.๐๓	๐.๙๒	มาก
๔. ผู้บริหารและผู้สอนเป็นผู้กำหนดยุทธศาสตร์ ให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	๓.๙๘	๐.๘๘	มาก
๕. หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกบาลีทำให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	๔.๐๑	๐.๘๑	มาก
๖. หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกบาลีทำให้ผู้เรียน			

เกิดการเรียนรู้	๓.๙๔	๐.๙๔	มาก
รวม	๔.๐๔	๐.๘๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า

พระสงฆ์และสามเณรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๐๔$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า

พระสงฆ์และสามเณรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อ “หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกบาลีเป็นหลักสูตรเฉพาะ ใช้เหมือนกันทั่วประเทศ” ($\mu = ๔.๑๙$) รองลงมาในข้อ “สำนักศาสนศึกษาใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกบาลี พ.ศ. ๒๕๑๐ จัดการเรียนการสอน” ($\mu = ๔.๐๖$) และอยู่ในระดับน้อยที่สุดในข้อ “หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกบาลีทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้” ($\mu = ๓.๙๔$)

ตารางที่ ๔.๔

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ด้านผู้สอน (N = ๒๓๒)

ด้านผู้สอน	ระดับการบริหารจัดการ		
	μ		แปลผล
๑. สำนักศาสนศึกษาจัดพระภิกษุ/สามเณรที่เป็นมหาเปรียญคือจบเปรียญธรรม ๓ ประโยคขึ้นไป เป็นผู้สอน			
๒. ผู้สอนผ่านการอบรมหลักสูตรครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของกองบาลีสนามหลวง	๓.๙๓	๐.๙๕	มาก
๓. ผู้สอนได้รับการแต่งตั้งเป็นครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีโดยเจ้าคณะจังหวัด	๔.๐๙	๐.๙๒	มาก
๔. ผู้สอนมีความรู้	๓.๙๘	๐.๘๘	มาก

สามารถอธิบายข้อธรรมได้โดยละเอียดทั้งโดยอรรถและพยัญชนะ	๓.๙๑	๐.๙๔	มาก
๕. ผู้สอนมีการสอนดี จัดเตรียมกระบวนการต่างๆ			
ของการเรียนการสอนครบถ้วน	๓.๗๖	๑.๐๑	มาก
๖. ผู้สอนมีการปกครองดี ไม่มีอคติ			
สนใจดูแลผู้เรียนทุกรูปเสมอกัน	๓.๗๑	๑.๐๓	มาก
รวม	๓.๙๐	๐.๙๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า

พระสงฆ์และสามเณรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ด้านผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.90$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า พระสงฆ์และสามเณรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ด้านผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อ “ผู้สอนผ่านการอบรมหลักสูตรครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ของกองบาลีสนามหลวง” ($\mu = 4.09$) รองลงมาในข้อ “ผู้สอนได้รับการแต่งตั้งเป็นครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี โดยเจ้าคณะจังหวัด” ($\mu = 3.98$) และอยู่ในระดับน้อยที่สุดในข้อ “ผู้สอนมีการปกครองดี ไม่มีอคติ สนใจดูแลผู้เรียนทุกรูปเสมอกัน” ($\mu = 3.71$)

ตารางที่ ๔.๕

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (N = ๒๓๒)

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับการบริหารจัดการ		
	μ		แปลผล
๑. การจัดการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของผู้เรียน			
๒. การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ของผู้สอนสู่ผู้เรียน	๓.๘๘	๐.๙๙	มาก

๓. การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีเน้นการท่องจำเป็นหลัก	๓.๘๙	๐.๙๔	มาก
๔. หลังจากให้ผู้เรียนท่องจำแล้วผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบแปลเป็นหลัก	๔.๐๙	๐.๙๒	มาก
๕. ผู้บริหาร-ผู้สอน-ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	๓.๘๐	๐.๙๗	มาก
๖. ผู้เรียนได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนและมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น	๓.๗๙	๐.๘๑	มาก
	๓.๘๑	๐.๙๘	มาก
รวม	๓.๘๘	๐.๙๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า

พระสงฆ์และสามเณรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า พระสงฆ์และสามเณรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อ “การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีเน้นการท่องจำเป็นหลัก” ($\mu = 4.09$) รองลงมาในข้อ “การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ของผู้สอนสู่ผู้เรียน” ($\mu = 3.80$) และอยู่ในระดับน้อยที่สุดในข้อ “ผู้บริหาร-ผู้สอน-ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน” ($\mu = 3.79$)

ตารางที่ ๔.๖

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร
ด้านปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอน

(N = ๒๓๒)

ด้านปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอน	ระดับการบริหารจัดการ
--	----------------------

	μ		แปลผล
๑. ท่านเจ้าสำนักศาสนศึกษาให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน			
๒. อาจารย์ใหญ่บริหารจัดการและดูแล การจัดการเรียนการสอน	๔.๑๑	๐.๙๐	มาก
๓. ประชาชนทั่วไปให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน	๔.๐๕	๐.๙๑	มาก
๔. รัฐบาลจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้กับสำนักศาสนศึกษาอย่างเพียงพอ	๓.๗๖	๐.๙๐	มาก
๕. ประชาชนผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นทุนสนับสนุนการจัดการศึกษา	๓.๖๐	๑.๐๕	มาก
๖. สำนักศาสนศึกษาจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับการบริหารจัดการด้านกิจกรรม และตอบแทนบุคลากร อย่างเหมาะสม	๓.๗๑	๐.๘๔	มาก
	๔.๐๑	๐.๘๙	มาก
รวม	๓.๘๗	๐.๙๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า

พระสงฆ์และสามเณรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียน

พระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ด้านปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอน

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.87$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า

พระสงฆ์และสามเณรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียน

พระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ด้านปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอน

อยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อ

“ท่านเจ้าสำนักศาสนศึกษาให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน” ($\mu = 4.11$)

รองลงมาในข้อ “อาจารย์ใหญ่บริหารจัดการและดูแล การจัดการเรียนการสอน” ($\mu = 4.05$)

และอยู่ในระดับน้อยที่สุดในข้อ

“รัฐบาลจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้กับสำนักศาสนศึกษาอย่างเพียงพอ” ($\mu = 3.60$)

ตารางที่ ๔.๗

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร **ด้านการประเมินผล**

(N = ๒๓๒)

ด้านการประเมินผล	ระดับการบริหารจัดการ		
	μ		แปลผล
๑. สำนักศาสนศึกษาดำเนินการสอน เตรียมความพร้อมของผู้เรียนเพื่อสอบ	๓.๙๘	๐.๙๔	มาก
๒. กองบาลีสนามหลวงเป็นผู้จัดสอบพระปริยัติธรรมแผนกบาลี	๓.๙๕	๐.๙๗	มาก
๓. เมื่อผู้สอบประโยค ๑-๒ ถึงเปรียญธรรม ๕ สอบไม่ผ่านครั้งแรก	๓.๘๙	๐.๘๘	มาก
๔. กองบาลีสนามหลวงเปิดโอกาสให้มีการสอบครั้งที่สอง	๓.๙๐	๐.๙๕	มาก
๕. ความสะดวกในการสอบบาลีสนามหลวงระดับประโยค ๑-๒ ถึงเปรียญธรรม ๔	๓.๙๗	๐.๙๗	มาก
๖. จัดสถานที่ให้สอบทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	๓.๘๓	๑.๐๓	มาก
๕. การสอบบาลีสนามหลวงระดับเปรียญธรรม ๕ ถึงเปรียญธรรม ๙ จัดสถานที่ให้สอบเฉพาะในส่วนกลาง			
๖. ข้อสอบบาลีสนามหลวง ครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน			
รวม	๓.๙๒	๐.๙๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า

พระสงฆ์และสามเณรมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียน

พระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu =$

๓.๙๒) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า

พระสงฆ์และสามเณรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียน

พระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อ

“สำนักศาสนศึกษาดำเนินการสอน เตรียมความพร้อม ของผู้เรียนเพื่อสอบ” ($\mu = ๓.๙๘$)

รองลงมาในข้อ “การสอบบาลีสนามหลวงระดับเปรียญธรรม ๕ ถึง เปรียญธรรม ๙

จัดสถานที่ให้สอบเฉพาะในส่วนกลาง” ($\mu = 3.57$) และอยู่ในระดับน้อยที่สุดในข้อ
 “ข้อสอบบาลีสนามหลวง ไม่ครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน” ($\mu = 3.83$)

๔.๓

ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแ ผนบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการทดสอบความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเ

เรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

ในทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปรได้แก่ตำแหน่งหน้าที่อายุ พรรษา
 วุฒิการศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางธรรม โดยการใช้การทดสอบด้วยค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2)
 โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ ๑

ตำแหน่ง/หน้าที่ของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของ

องโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ ๔.๘

เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของ
 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามตำแหน่ง/หน้าที่

ตำแหน่ง/หน้าที่	ระดับการบริหารจัดการ					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	N	%	N	%	N	%
ผู้บริหาร	๒	๑๐๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐
ผู้สอน	๑๑	๕๕.๐๐	๖	๓๐.๐๐	๓	๑๕.๐๐
ผู้เรียน	๑๒๖	๖๐.๐๐	๖๒	๒๙.๕๒	๒๒	๑๐.๔๘
Chi-Square (χ^2) = ๒๓๑.๓๘๙		df = ๙๘		Significance = ๐.๐๐๐		

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า

พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาครในระดับสูงส่วนใหญ่ มีตำแหน่งผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๐๐ ส่วนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนใหญ่ มีตำแหน่งผู้เรียนเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕๒ สำหรับพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นในระดับต่ำส่วนใหญ่มีตำแหน่งผู้เรียนเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔๘

เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่ง/หน้าที่กับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (²) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig=๐.๐๐๐ ซึ่งน้อยกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ สัมพันธ์กันซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒

อายุของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ ๔.๙

เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ

อายุ	ระดับการบริหารจัดการ					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	N	%	N	%	N	%
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๔	๓๖.๓๖	๔	๓๖.๓๖	๓	๒๗.๒๘
๒๐ – ๓๐ ปี	๒๓	๓๘.๙๘	๒๕	๔๒.๓๗	๑๑	๑๘.๖๕
๓๑ – ๔๐ ปี	๓๔	๓๕.๗๙	๓๗	๓๘.๙๕	๒๔	๒๕.๒๖
๔๑ ปีขึ้นไป	๒๑	๓๑.๓๕	๑๗	๒๕.๓๗	๒๙	๔๓.๒๘
Chi-Square (²) = ๒๓๖.๗๒๐		df = ๑๔๗		Significance = ๐.๐๐๐		

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า

พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาครในระดับสูงส่วนใหญ่ มีอายุ ๓๑ – ๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗๙ ส่วนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนใหญ่ มีอายุ ๓๑ – ๔๐ ปี เช่นกัน

คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๙๕ สำหรับพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นในระดับส่วนใหญ่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป

คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๒๘

เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

ะปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๐๐๐ ซึ่งน้อยกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ สัมพันธ์กันซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓

พระสงฆ์ที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ ๔.๑๐

เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามพรรษา

พรรษา	ระดับการบริหารจัดการ					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	N	%	N	%	N	%
ต่ำกว่า ๕ พรรษา	๑๐	๕๐.๐๐	๗	๒๘.๐๐	๘	๓๒.๐๐
๕ - ๑๐ พรรษา	๓๑	๕๐.๐๐	๑๙	๓๐.๖๕	๑๒	๑๙.๓๕
๑๑ - ๑๕ พรรษา	๒๖	๕๔.๑๗	๑๕	๓๑.๒๕	๗	๑๔.๕๘
๑๖ - ๒๐ พรรษา	๒๗	๔๐.๓๐	๒๑	๓๑.๓๔	๑๙	๒๘.๓๖
๒๐ พรรษาขึ้นไป	๑๔	๔๖.๖๗	๙	๓๐.๐๐	๗	๒๓.๓๓
Chi-Square (χ^2) = ๒๘๑.๗๑๓		df = ๑๙๖		Significance = ๐.๐๐๐		

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า

พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาครในระดับสูงส่วนใหญ่ มีพรรษา ๕ - ๑๐ พรรษา คิดเป็นร้อยละ

๕๐.๐๐ ส่วนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนใหญ่ มีพรรษา ๑๖ - ๒๐ พรรษา

คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓๔ สำหรับพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นในระดับต่ำส่วนใหญ่มีพรรษา ๑๖ – ๒๐

พรรษาเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓๖

เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพรรษากับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียน

พระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๐๐๐ ซึ่งน้อยกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ สัมพันธ์กันซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

Word to PDF
[Http://word-to-pdf.abdio.com](http://word-to-pdf.abdio.com)

สมมติฐานที่ ๔

วุฒิการศึกษาทางโลกของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก

บาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ ๔.๑๑

เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของ
 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางโลก

วุฒิการศึกษาทางโลก	ระดับการบริหารจัดการ					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	N	%	N	%	N	%
ประถม	๖	๕๔.๕๕	๓	๒๗.๒๗	๒	๑๘.๑๘
มัธยม	๕๒	๕๖.๘๕	๓๔	๓๐.๖๓	๒๕	๒๒.๕๒
ปริญญาตรี	๔๒	๔๔.๒๑	๓๙	๔๑.๐๕	๑๔	๑๔.๗๔
สูงกว่าปริญญาตรี	๗	๕๖.๖๗	๓	๒๐.๐๐	๕	๓๓.๓๓
Chi-Square (χ^2) = ๒๑๒.๖๔		df = ๑๔๗		Significance = ๐.๐๐๐		

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า

พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาครในระดับสูงส่วนใหญ่ มีวุฒิมัธยม คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๘๕ ส่วนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนใหญ่ มีวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๐๕ สำหรับพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นในระดับต่ำส่วนใหญ่มีวุฒิมัธยม คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๒ เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษาทางโลกกับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๐๐๐ ซึ่งน้อยกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ สัมพันธ์กันซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

Word to PDF
[Http://word-to-pdf.abdio.com](http://word-to-pdf.abdio.com)

สมมติฐานที่ ๕

วุฒิการศึกษาทางธรรมของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ ๔.๑๒

เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม

วุฒิการศึกษาทางบาลี	ระดับการบริหารจัดการ					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	N	%	N	%	N	%
ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม	๔๖	๔๖.๘๕	๓๒	๓๒.๖๕	๒๐	๒๐.๔๑
เปรียญธรรม ๑ – ๓	๒๘	๕๐.๐๐	๑๕	๒๖.๗๙	๑๓	๒๓.๒๑
เปรียญธรรม ๔ – ๖	๑๓	๓๒.๕๐	๑๔	๓๕.๐๐	๑๓	๓๒.๕๐
เปรียญธรรม ๗ – ๙	๑๖	๔๒.๑๑	๑๓	๓๔.๒๑	๙	๒๓.๖๘

Chi-Square (χ^2) = ๒๑๓.๔๔๑	df = ๑๔๗	Significance = ๐.๐๐๐
-----------------------------------	----------	----------------------

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า

พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาครในระดับสูงส่วนใหญ่ ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๙๔ ส่วนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนใหญ่ ไม่มีวุฒิเปรียญธรรมเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๖๕

สำหรับพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นในระดับต่ำส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิเปรียญธรรมเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๒

เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษาทางบาลีกับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ก็พบว่าผลการทดสอบค่า Sig = ๐.๐๐๐ ซึ่งน้อยกว่า ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง ๒ สัมพันธ์กันซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๓ สรุปสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	สถิติทดสอบ	ระดับนัยสำคัญ	ผลการทดสอบ	
					สัมพันธ์	ไม่สัมพันธ์
๑	ตำแหน่ง/หน้าที่	การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร	Chi-Square (χ^2)	๐.๐๕	✓	-
๒	อายุ	การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี	Chi-Square	๐.๐๕	✓	-

		โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร	χ^2 ()			
๓	พรรษา	การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร	Chi-Square χ^2 ()	๐.๐๕	✓	-
๔	วุฒิการศึกษาทางโลก	การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร	Chi-Square χ^2 ()	๐.๐๕	✓	-
๕	วุฒิการศึกษาทางธรรม	การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร	Chi-Square χ^2 ()	๐.๐๕	✓	-

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ผลการทดสอบพระสงฆ์ที่มีตำแหน่ง/หน้าที่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางธรรม มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ปรากฏว่า ตัวแปรทั้ง ๒ สัมพันธ์กันซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ทุกข้อ

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค

และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

ปัญหา อุปสรรค

และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร ที่ได้จากคำถามปลายเปิด (Open-Ended)

ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลโดยตารางแสดง ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ จำนวน และร้อยละ

รายละเอียดดังที่ ๔.๑๓ - ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงปัญหา อุปสรรค

จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

ลำดับ ที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน	ร้อยละ
๑	ผู้สอนยังจัดกระบวนการสอน ไม่เป็นระบบเท่าไร ทำให้การสอนนักเรียนเข้าใจยาก	๔๗	๒๐.๒๕
๒	ผู้สอนไม่ค่อยมีเวลาดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงเนื่องจากผู้สอนมีงานอื่นๆ มาก	๓๑	๑๓.๓๖
๓	ผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียนไม่ค่อยมีเวลาร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากนัก	๒๘	๑๒.๐๖
๔	ผู้เรียนไม่ได้เตรียมพร้อมก่อนเรียนจึงทำให้การเรียนไม่ค่อยดีมากนัก	๑๙	๘.๑๘
๕	ขาดปัจจัยในการสนับสนุนจากรัฐบาล	๑๒	๕.๑๗
๖	ประชาชนไม่ค่อยสนับสนุนปัจจัยในการเรียนแผนกบาลีเนื่องจากไม่รู้ถึงประโยชน์เท่าที่ควร	๗	๓.๐๑
๗	ประชาชนส่วนมากเห็นการเรียนแผนกบาลีเป็นเรื่องไม่สำคัญ ล้าสมัย	๒	๐.๘๖

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า พระสงฆ์และสามเณรมีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค
การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
จังหวัดสมุทรสาครมากที่สุด ในข้อ “ผู้สอนยังจัดกระบวนการสอน ไม่เป็นระบบเท่าไร
ทำให้การสอนนักเรียนเข้าใจยาก” มีจำนวน ๔๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๒๕ รองลงมา คือ
“ผู้สอนไม่ค่อยมีเวลาดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงเนื่องจากผู้สอนมีงานอื่นๆ มาก” มีจำนวน ๓๑ รูป
คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๖ และน้อยที่สุด คือ
“ประชาชนส่วนมากเห็นการเรียนแผนกบาลีเป็นเรื่องไม่สำคัญ ล้าสมัย” มีจำนวน ๒ รูป
คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๖

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงข้อเสนอแนะ จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียน
พระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

ลำดับ ที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ควรมีการจัดกระบวนการสอนให้เป็นระบบ เข้าใจง่ายเพื่อนักเรียนจะได้มีความเข้าใจมากขึ้น	๕๓	๒๒.๘๔
๒	ควรให้ผู้สอนดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงเพื่อประสิทธิภาพในการเรียนมากขึ้น	๔๑	๑๗.๖๗
๓	ผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียนควรมีเวลาให้กันในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	๓๓	๑๔.๒๒
๔	ผู้เรียนควรมีการเตรียมพร้อมก่อนเรียนบาลีเนื่องจากหลักสูตร นั้นการท่องจำและแปลเป็นส่วนใหญ่	๑๖	๖.๘๙
๕	ภาครัฐและภาคเอกชนควรสนับสนุนปัจจัยแก่สำนักศาสนศึกษา	๑๕	๖.๔๖
๖	ควรประชาสัมพันธ์ประโยชน์ของการเรียนแผนกบาลีให้ประชาชน รู้ เพื่อเป็นการตัดสินใจของประชาชนในการถวายปัจจัยสนับสนุน	๑๒	๕.๑๗
๗	ควรชี้แจงให้ประชาชนเล็งเห็นความสำคัญของการเรียนแผนก บาลี	๓	๑.๒๙

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า

พระสงฆ์และสามเณรมีความเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผน

กบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาครมากที่สุด ในข้อ

“ควรมีการจัดกระบวนการสอนให้เป็นระบบ เข้าใจง่ายเพื่อนักเรียนจะได้มีความเข้าใจมากขึ้น”

มีจำนวน ๕๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘๔ รองลงมา คือ

“ควรให้ผู้สอนดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงเพื่อประสิทธิภาพในการเรียนมากขึ้น” มีจำนวน ๔๑ รูป

คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖๗ และน้อยที่สุด คือ

“ควรชี้แจงให้ประชาชนเล็งเห็นความสำคัญของการเรียนแผนกบาลี” มีจำนวน ๓ รูป คิดเป็นร้อยละ

๑.๒๙

๔.๕ ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง

“การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
จังหวัดสมุทรสาคร”

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการนำเสนอการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของ

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

โดยมีประเด็นที่จะนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๔.๕.๑

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

๔.๕.๒

การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

จังหวัดสมุทรสาคร

๔.๕.๓ ปัญหา

อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

๔.๕.๑

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

แผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

ภาษาบาลีเป็นภาษาดั้งเดิมของพระพุทธศาสนา

จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่พุทธศาสนิกชนต้องดำรงรักษาไว้ให้คงอยู่คู่กับพระพุทธศาสนา อนึ่ง

การที่จะคงไว้นั้น ต้องอาศัยการศึกษาและพัฒนาศักยภาพของการศึกษาเป็นส่วนสำคัญ

เพราะการศึกษานั้นจัดเป็นหนึ่งใน ๓ ส่วนที่สำคัญในพระพุทธศาสนา คือ ปรีชาปฏิบัติ และปฏิเวธ

การศึกษานั้น จะต้องมีการสอนและนักเรียนผู้เรียน จะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไปไม่ได้

การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ต้องดำเนินงานตามความคิดทั้ง ๔ ด้าน ดังนี้ คือ

¹สัมภาษณ์พระมหาทิวากร อภทฺโท, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบ่อมิเชียรโชติการาม พระอารามหลวง, เปรียญธรรม ๙ ประโยค, อาจารย์ใหญ่ประจำจังหวัดสมุทรสาคร, ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๕.

ด้านครูผู้สอน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการเรียนการสอน หากครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถดี ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ย่อมทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ด้านวิธีการสอน ครูผู้สอนที่มีความชำนาญมีประสบการณ์ดี ย่อมสามารถนำเทคนิค วิธีการสอนรูปแบบต่างๆ มาใช้ให้เหมาะสมแก่ผู้เรียน ซึ่งจะเป็นการช่วยพัฒนาการเรียนรู้ เข้าใจหลักการ วิธีการได้เป็นอย่างดียิ่งขึ้น ด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน สื่อนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด ทั้งหนังสือเรียนตามหลักสูตรของแต่ละชั้น หลักสูตรเสริมความรู้ หรือสื่อด้านเทคโนโลยีต่างๆ ด้านการวัดผลประเมินผล จัดเป็นกระบวนการที่สำคัญอันจะทำให้รู้ว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนนั้นมากน้อยแค่ไหน จุดไหนควรแก้ไขปรับปรุง

จุดไหนควรเพิ่มเติมเสริมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น²

สรุปได้ว่า การเรียนนันทธรรมบาลี เป็นความจำเป็นเพราะ

ผู้เรียนจะได้ความรู้ในพุทธวจนะของพระพุทธเจ้า และเป็นการทรงความรู้

ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าโดยตรง

๔.๕.๒

การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

จังหวัดสมุทรสาคร

การบริหารโรงเรียนบาลี คือ การมองการและการควบคุมดูแลสำนักเรียน อุปกรณ์การเรียน

และปัจจัยหลายด้านประกอบกันที่จะต้องมาพิจารณา เช่นครู

ต้องพร้อมไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์อย่างไร

จะมีนักเรียนมากหรือนักเรียนน้อยเป็นหน้าที่ของครูจะต้องดำเนินการต่อไปโดยไม่ติด

ไม่ขัดข้องในเรื่องการสอน ผู้บริหารจะต้องทำให้ครูดี นักเรียนดี เกิดความมั่นใจในโรงเรียน³

สำนักเรียนบาลีประจำจังหวัดมีการเปิดการเรียนการสอนมาเป็นเวลาหลายสิบปี

เพื่อเปิดโอกาสและความสะดวกให้กับภิกษุสามเณรภายในวัด

และภิกษุสามเณรต่างวัดที่มีความสนใจได้เข้ามาร่วมเรียนด้วย เพื่อเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนา

ภาษาบาลีจึงมีส่วนสำคัญจึงได้ตั้งสำนักเรียนขึ้นมา ให้ภิกษุสามเณรได้ศึกษาด้านภาษาอย่างถ่องแท้

มีความรู้ความสามารถตามขั้นตอน นำความรู้และปฏิบัติตามที่ได้ศึกษาเล่าเรียน⁴

ทางสำนักเรียนได้เปิดสอนตั้งแต่ชั้นไวยากรณ์ประโยค ๑ ถึง ๙ ในส่วนสำนักเรียนเปิดสอนถึงประโยค

²สัมภาษณ์ พระปริยัติกิจโกศล (สมพงษ์ สุวโจ), เจ้าอาวาสวัดบ่อมวิเชียรโชติการาม พระอารามหลวง,

เจ้าสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดสมุทรสาคร, ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๕.

³สัมภาษณ์ พระปริยัติกิจโกศล (สมพงษ์ สุวโจ), อ่างแล้ว.

ประโยค ๖ ส่วนประโยค ๗ ถึง ๙ นั้น เดินทางไปเรียนที่ส่วนกลางที่กรุงเทพมหานคร วัดสามพระยา
โดยทางวัดมีรถรับส่ง มีอาจารย์ใหญ่และครูสอนแต่ละประโยค
การสอนนั้นจะสอนแบบพี่สอนน้องแต่ละเดือนคณะครูก็จะรายงานผลการเรียนแต่ประโยคให้เจ้าสำนัก
เรียนทราบเพื่อการเรียนรู้
ครูแต่ละชั้นจึงมีความสำคัญอย่างมากในการสอนและดูแลนักเรียนตั้งแต่ท่องหลักสูตร
แม้กระทั่งความประพฤติของนักเรียน⁴

สรุปได้ว่า สำนักเรียนบาลีประจำจังหวัดยิดหลักบริหารจัดการที่ว่า
ทุกคนมีส่วนร่วมและมีส่วนสำคัญในการจัดการการศึกษา ทั้งฝ่ายคณะผู้บริหาร และฝ่ายผู้เรียน
จะต้องร่วมกันพัฒนาศักยภาพตามขีดความสามารถ
ต้องร่วมแรงและร่วมใจกันรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ ตัวเองรับผิดชอบ
เมื่อถึงวาระการประชุมตามเกณฑ์ที่วางไว้ ทุกฝ่ายจะต้องมาประชุมร่วมกันเพื่อให้ข้อบกพร่อง
วางแผนแก้ไข และพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๕.๓ ปัญหา

อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียน

นพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร

ปัญหา อุปสรรค คือ ขาดความดูแลเอาใจใส่จากเจ้าคณะพระสังฆาธิการชั้นปกครองสูงสุด
จึงทำให้การศึกษาบาลีของจังหวัดสมุทรสาครไม่เจริญรุ่งเรืองอย่างที่ต้องการ
ต่างฝ่ายต่างถือเอาความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ โดยขาดความนึกคิดถึงความเป็นจริง
การศึกษาบาลีของจังหวัดสมุทรสาครจึงอยู่ในวังวนของการถดถอยลงคลอง
ที่สำนักเรียนบางสำนักเรียนสามารถดำรงอยู่ได้

ก็เพราะเจ้าอาวาสเป็นผู้ดูแลและจัดสรรงบประมาณมาให้ใช้จ่าย

และจัดการศึกษาด้วยศรัทธาของเจ้าอาวาสและคณะครูสอน⁵

ข้อเสนอแนะ พระสังฆาธิการในจังหวัดสมุทรสาคร ควรเยี่ยมเยียนดูแลสำนักเรียน
ให้คำแนะนำและข้อคิดถึงการเรียนว่าดีมีประโยชน์ให้กำลังใจเจ้าอาวาสและครูสอน

⁴สัมภาษณ์ พระมหาวิริธิน วรินโท, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบ่อมวิเชียรโชติการาม พระอารามหลวง,
เปรียญธรรม ๙ ประโยค, อาจารย์สอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร, ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๕.

⁵สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิวิสุทธิคุณ (สมฤทธิ์ วิสุทฺธิสโร), เปรียญธรรม ๔ ประโยค, เจ้าอาวาสวัดโกรกกราก,
เจ้าคณะตำบลโกรกกราก, เจ้าสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี, ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๕.

⁶สัมภาษณ์ พระเทพสาครมุนี (สมบุรณ์ ปญฺญาวุโธ), เจ้าคณะจังหวัดสมุทรสาคร, เปรียญธรรม ๙
ประโยค, เจ้าอาวาสวัดเจษฎาราม พระอารามหลวง, ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๕.

ช่วยหาทุนรอนมาสนับสนุน⁷

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง

“การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

จังหวัดสมุทรสาคร” ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังกล่าว

สรุปเป็นความสัมพันธ์เชิงแผนภาพดังนี้

⁷สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธวิสุทธิคุณ (สมฤทธิ์ วิสุทธสีโร), อ่างแลว.

แผนภาพที่ ๔.๑ แสดงสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

สรุปได้ว่า

การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาครนั้นยังควรมีการปรับปรุงในด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอนเพื่อให้ทุกๆ ด้านมีประสิทธิภาพเท่ากัน อันนำไปสู่ความสำเร็จภายในองค์กรอย่างยั่งยืน สามารถอธิบายรายละเอียดรายด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร

ปัจจุบัน สำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง เป็นหน่วยงานจัดการศึกษาบาลีของคณะสงฆ์ไทย เป็นหน่วยงานภายใต้การดูแลของมหาเถรสมาคมซึ่งอยู่ในความอุปถัมภ์ของรัฐบาล ดูแลรับผิดชอบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีระดับชาติ และกำหนดเปลี่ยนแปลงการใช้คัมภีร์เรียนในหลักสูตรเปรียญธรรม ๑-๙ ให้เหมาะสมกับชั้นเรียนของแต่ละประโยค รวมทั้งการจัดสอบประเมินผลการศึกษาบาลีระดับชาติ โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้รับสนองงาน ภายใต้การกำกับดูแลของมหาเถรสมาคม หลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในปัจจุบันแบ่งเป็น ๓ ชั้น ๙ ประโยคคือ

ชั้นเปรียญตรี (ชั้นที่ ๑) ตั้งแต่ ประโยค ๑-๒ ถึงเปรียญธรรม ๓ ประโยค

ชั้นเปรียญโท (ชั้นที่ ๒) ตั้งแต่ ประโยค ๔ ประโยค ถึงเปรียญธรรม ๖ ประโยค

ชั้นเปรียญเอก (ชั้นที่ ๓) ตั้งแต่ ประโยค ๗ ประโยค ถึงเปรียญธรรม ๙ ประโยค

2. ผู้สอน

ในการสอนพระปริยัติธรรมควรนำหลักการพุทธวิธีในการสอนของพระพุทธเจ้าที่เลือกการสอนโดยการรับรู้ถึงสติปัญญาในการรับฟังเป็นที่ตั้งแห่งการกำหนดวิธีในการสอนโดยมีหลักการ คือ

1) การสอนด้วยการทำพระองค์เป็นแบบอย่าง

การสอนที่สำคัญอีกวิธีหนึ่งที่พระพุทธองค์ทรงเน้นอยู่เสมอคือ

การทำพระองค์ทรงดำรงตนให้เป็นแบบอย่าง

และทรงย้าให้พระภิกษุสงฆ์ประพฤติตนให้เหมาะสมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่พุทธศาสนิกชน

ด้วยเหตุนี้พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติพระวินัย

ขึ้นมาควบคุมความประพฤติของพระภิกษุไว้อย่างเข้มงวดกว่าฆราวาสโดยทั่วไป

พระภิกษุรูปใดประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีก็จะได้รับการชมเชย
ยกย่องให้เป็นเอตทัคคะจากพระองค์ในเรื่องนั้นเป็นรายๆไป

2) การสอนด้วยการให้เกิดประสบการณ์ด้วยตนเอง

วิธีปลูกฝังจริยธรรมอีกวิธีหนึ่งที่พระพุทธองค์ทรงใช้คือ

การช่วยให้ผู้ปฏิบัติสัมผัสกับสังขารธรรมนั้นด้วยตนเองวิธีการนี้ถือว่าเป็นวิธีที่สำคัญมากในการเผยแผ่พุทธศาสนาและปลูกฝังจริยธรรมโดยทั่วไป

เพราะทรงพิจารณาเห็นว่าศาสนาหรือจริยธรรมเป็นเรื่องของการการตัดสินใจของแต่ละคน โดยไม่มีการบังคับให้เชื่อ จึงไม่อาจพูดได้ว่าคนใดคนหนึ่งมีจริยธรรม ถ้าเขาถูกบังคับให้เป็นไปอย่างนั้น วิธีที่สำคัญที่จะให้คนได้สัมผัสกับสังขารธรรมอยู่ที่การให้โอกาสแก่ผู้นั้นได้สัมผัสกับจริยธรรมด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นเหตุให้นำไปสู่การพัฒนาคุณธรรมให้เกิดขึ้นในตนต่อไป

เพราะจริยธรรมและสังขารธรรม มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาก ด้วยเหตุนี้พระพุทธเจ้าจึงมักให้สาวกได้สัมผัสกับสังขารธรรมโดยการพิจารณาชีวิตของตนเองเป็นที่ตั้ง

การปลูกฝังจริยธรรมในลักษณะดังกล่าวมีกรณีตัวอย่างไว้มากมาย อย่างมีพระภิกษุกลุ่มหนึ่งออกปฏิบัติธรรมในสถานที่วิเวกเกิดความรู้สึกว่าตัวเองบรรลุธรรมขั้นสูงแล้ว ตั้งใจจะมาราบทูลพระพุทธองค์พระพุทธองค์ทรงรู้ว่าพระเหล่านั้นยังมีกิเลส แต่ไม่ทรงบอก ทรงปลูกฝังให้มีจิตสำนึกเองด้วยการให้ดูซากศพในป่าชนบทเหล่านั้นเกิดประสบการณ์ด้วยตนเอง นั่นเป็นลักษณะของการสอนให้เกิดประสบการณ์แก่ตนเองที่พระองค์ทรงใช้แก่สาวกและพุทธบริษัท

3) การสอนด้วยการแสดงธรรม

วิธีปลูกฝังจริยธรรมที่สำคัญอีกวิธีหนึ่งที่พระพุทธองค์ทรงใช้จนตลอดพระชนม์ คือ การสอนธรรมให้แก่คนในสังคมโดยไม่จำกัดชั้นวรรณะอุดมมุ่งหมายในการสอนธรรม คือการกระตุ้นทรรศนะความคิดของผู้ให้ตื่นขึ้นเพื่อบำบัดปัญหาที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ธรรมะที่พระพุทธองค์ทรงสอนแบ่งออกตามความเหมาะสมแห่งเหตุการณ์สถานที่ บุคคล ตลอดจนจริต ของบุคคลแต่ละประเภทที่ทรงนำมาใช้กับกลุ่มบุคคลที่ไม่เหมือนกัน ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะสอนผู้ใดพระพุทธองค์ทรงใช้พุทธญาณ วิเคราะห์สภาวะจิตของผู้นั้นก่อนแล้วจึงแสดงธรรมให้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาวะนั้น วิธีสอนธรรมในทำนองดังกล่าวเป็นเหตุให้พุทธศาสนาเผยแผ่ออกไปยังบุคคลกลุ่มต่างๆอย่างกว้างขวาง

๔) การสอนด้วยการให้ผู้ฝึกคิดหาเหตุผลด้วยตนเอง

นอกจากวิธีการสอนธรรมะด้วยวิธีต่างๆที่กล่าวมา หรือการปลูกฝังจริยธรรมแก่ประชาชน

พระพุทธองค์ยังทรงใช้วิธีการสอนแบบที่นิยมเรียกในวงการศึกษาวិชาปรัชญาตะวันตกที่เรียกว่า

วิธีการสอนของโสกราตีส(Socratic Method)

เป็นวิธีการสอนที่เน้นการตั้งคำถามเป็นสำคัญซึ่งวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนใช้สติปัญญาหาคำตอบด้วยตนเอง พุทธศาสนาเรียกวิธีการสอนแบบนี้ว่าเป็นการสอนแบบให้เหตุผล

เป็นการสอนที่เน้นให้ผู้ศึกษาใช้สติปัญญาและประสบการณ์ของตนเองเป็นพื้นฐานในการตอบปัญหาต่างๆ

การที่พระพุทธองค์ทรงเน้นเรื่องเหตุผลมากเพราะทรงเห็นว่าจริยธรรมเป็นเรื่องของเหตุผล

ไม่ใช่เรื่องของอารมณ์ความรู้สึกถ้าหากจริยธรรมเป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกแล้ว

จริยธรรมก็จะมีในผู้หนึ่งผู้ใดได้ไม่นาน

เพราะอารมณ์ความรู้สึกของแต่ละคนย่อมเกิดขึ้นได้รวดเร็วและขณะเดียวกันก็สามารถดับไปได้อย่างรวดเร็ว

วเช่นเดียวกันเหมือนไฟไหม้ฟาง เหตุผลเป็นเรื่องของการใช้ปัญญาขบคิด

ซึ่งอยู่นอกอารมณ์ความรู้สึกออกไป

3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีหลักในการพิจารณา คือ

- 1) ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
- 2) การเน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก
- 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน
- 4) การจัดกิจกรรมให้น่าสนใจ ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย
- 5) ความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน
- 6) การท้าทายให้ผู้เรียนอยากรู้
- 7) การตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้
- ๘) การสร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง
- ๙) การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้
- ๑๐) การมีจุดมุ่งหมายของการสอน
- ๑๑) ความเข้าใจผู้เรียน
- ๑๒) ภูมิหลังของผู้เรียน
- ๑๓) การไม่ยึดวิธีการใดวิธีการหนึ่งเท่านั้น

๑๔) การเรียนการสอนที่ดีเป็นพลวัตร (Dynamic) กล่าวคือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งในด้านการจัดกิจกรรม การสร้างบรรยากาศ รูปแบบเนื้อหาสาระเทคนิควิธีการ

๑๕) การสอนในสิ่งที่ไม่ไกลตัวผู้เรียนมากเกินไป

๑๖) การวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

๔. ปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนการสอน

การเรียนรู้

เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ขององค์กร

การเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพมีองค์ประกอบหลายประการ
บทความนี้จะอยาแนะนำเสนอปัจจัยต่างๆที่จะมีผลกระทบกับการเรียนรู้ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ
ปัจจัยที่ช่วยในการเรียนรู้

๑) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

๒) มีเหตุมีผลกระชับและชัดเจน

๓) ใช้อุปกรณ์ช่วยการสอน

๔) การกระตุ้นผู้เรียนด้วยการชมเชย และดึงดูดความสนใจ

๕) การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

ปัจจัยขัดขวางการเรียนรู้

๑) ความกลัวและกังวล

๒) เสี่ยงรบกวน

๓) การขัดจังหวะการเรียนรู้

๔) สิ่งเบี่ยงเบนความสนใจ

๕) ขาดการวางแผนงานที่ดี

๖) ความอ่อนเพลีย

๗) สมรรถภาพทางร่างกาย

๘) ปัญหาส่วนตัว

๕. การประเมินผล

ในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาครนั้น ข้อสำคัญประการหนึ่งที่ขาดมิได้ คือ การประเมินผลการปฏิบัติงานว่ามีข้อดี
ข้อเสีย ในด้านใด หากข้อใดดีอยู่แล้วเราต้องส่งเสริมให้มีการปฏิบัติต่อไป
ข้อใดเสียก็ควรหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของการจัดการด้านการ
เรียนการสอนในพระปริยัติธรรม